

Andreas, Mary og Edith Kæmpegaard

Bevaringsværdige gravsten

Andreas Espersen Kæmpegaard (15. maj 1861-5. marts 1922) var født på Kæmpegaard i Lem i 1861. Han kom som ung læge til Skive i midten af 1890'erne. Her opbyggede han en stor lægepraksis. Han var socialt engageret og sluttede sig i 1905 til Det radikale Venstre, men var ikke politisk aktiv. Det var hans hustru, Mary Kæmpegaard, derimod. Hun engagerede sig i kampen for kvindernes valgret, og i 1909 var hun en af de tre kvinder, der blev valgt ind i Skive Byråd ved det første byrådsvalg, hvor kvinderne havde valgret.

Det var først efter "systemskiftet" i 1901, hvor Venstre fik den politiske ledelse af landet, at kvinderne fik mulighed for at deltage i politiske valg. I 1903 fik både mænd og kvinder valgret til de nye menighedsråd og i 1908 til de kommunale hjælpe-kasser, der uddelte understøttelse til "værdigt trængende" arbejdsløse. I 1908 fik kvinderne det store gennembrud på det kommunale område. De fik valgret til by- og sognerådvalg på linje med mænd – og i 1915 til Rigsdagen (Folketing og Landsting).

Det skete ikke uden kamp. Dansk Kvindesamfund og senere kvindevalgsretsforeningerne førte an i kampen for kvindernes valgret. De fik støtte af to af datidens tre politiske partier, Venstre og Socialdemokratiet, mens det tredje parti, Højre, strittede imod. Mary Kæmpegaard sluttede sig politisk til Venstre og deltog i kampen for kvindevalgret i Skive.

Ved byrådsvalget i 1909 kom den første mulighed for at opstille kvinder. De tre partier i Skive – Højre (fra 1915 konservative), Venstre og Socialdemokratiet – opstillede alle kvinder på "sikre pladser" på deres kandidatlistor – og da stemmetallene blev gjort op, viste det sig, at alle tre partier havde fået valgt en kvinde ind i byrådet. Mary Kæmpegaard blev opstillet for Venstre og blev valgt. Hun genopstillede i 1913 uden dog at blive genvalgt – hun blev førstesuppleant og kom i byrådet i en kort periode i 1916-17.

Kæmpegaards var gode venner med Jeppe og Nanna Aakjær på Jenle. Både Jeppe og Nanna Aakjær havde været aktive i kampen for kvindernes valgret – bl.a. havde de arrangeret et møde for kvindevalgretten på Jenle i 1908, som blev en slags forløber for de berømte Jenle-fester.

Den 5. august 1914 var Andreas og Mary Kæmpegaard sammen med deres datter, Edith, på besøg hos Aakjærs på Jenle. Under besøget falder Edith pludselig om. Skive Folkeblad beretter dagen efter: "Læge Kæmpegaards lille datter var i går på feriebesøg på "Jenle". Barnet, der var 7-8 år gammelt, sank da pludselig om og var død, som hun allerbedst legede i gården".

Dødsfaldet kom som et chok for alle. Jeppe Aakjær skrev dagen efter Ediths pludselige død et digt til minde om "Lille Edith":

Lille Edith

*Det var i den time, hvor ax og rør
Sig sænker mod aftenrød;
Et legende barn kom til min dør
Så tindrende glad og sød.*

*Og lokkernes ynde så fyldiggjort
Nedringled på axlen frit,
Og blikket, så kandisbrunt og stort,
Omsvævede skjælmsk og blidt.
Hun smuttede ind og ud igjen,*

*Som strålen gennem et glar,
Imens en vimrende hundehvalp
Hun løftede op og bar.*

*Hun legede ned ad min trappesten
Med blomster og hund og alt;
Hun legede under den rosengren
På trinde, fjedrende barneben.
Da midt under legen hun faldt!*

*Hvorledes? Hun rejser sig ikke op!
Hun løfter ej hånden mer;
Det sprælske knæ og den lille krop
Nu ligger så tungt som ler.*

*-Du elskede lille Edith-sjæl
Som vied til sorg mit hus,
End står der spor af din barnehæl
Herudenfor i mit grus.*

*Du lille stråle fra livets vår,
Hvi havde du al den hast?
-En stråle kommer, en stråle går,
Og ingen kan holde den fast*

*Du gled tilbage mod dybets favn
Til solen, der sendte dig ud.
De Vise strides om solens navn;
De grædende kalder den: Gud.*

6/8. 1914

Mary Kæmpegaard var en af de tre første kvinder, der i 1909 blev valgt ind i Skive Byråd. Hun deltog også i velgørende arbejde, her i juleuddelingen fra komiteen for "De fattiges Jul" i 1914, der foregik i Rådhusalen på Skive Rådhus. Mary Kæmpegaard står som nr. fem fra venstre midt billedet. Blandt de stående medlemmer af komiteen ses bogtrykker Mar. Jensen (nr. 2), borgmester Hjalmar Kjems (nr. 4) og grosserer Michael Nielsen (nr. 7). Siddende forrest ved bordet ses folketingsmand og redaktør H.P. Hansen, Skive Social-Demokrat.

